

REDACTIA

Deák Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL

Anstro-Ungaria:

an 20 cor pe 1/4

10 cor.; pe 1/4 de an

pe 1 lună 2 cor.

de Duminică pe an

4 coroane.

pentru România și

trăinătate pe an:

40 franci.

scripita nu se napolază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Concentrare.

(*) Eri am avut ocasiunea de a la darea de seamă politică ce s-a făcut să facă alegătorilor săi din fostul ministru dl *Hieronymi*.

Incoloră și puțin bogată în spijunarea deputatului din Arad mărginit, așa zicând, la combat-acusațiunilor de slăbiciune, ce se actualul guvern, de către o parte a șefii maghiare.

A asigurat totodată pe alegătorii că actualii guvernanți nu vor periclitiza silniciile electorale, ci vor privi ca cetățenii să-și poată exprima ideile și să-și urmeze convinșile. In greoaia sa expunere dl *Hieronymi* a accentuat, că actualul guvern are din cele mai tari și trainice silnicii.

Asupra acestei țării, credem că de prisos să insistăm și să-i arătăm noi calitatea.

Conflictele dintre partidele poli-maghiare, dela domnia guvernului, încoace, precum și diferențele între diferitele partide nu au fost atât de mari ca să atace esența principială comună lor tuturor, care este: tendința de a slăbi Austria și de a comprimarea nemaghiarilor, în profitul maghiarisării naționalităților din țară.

Dacă, cu toate acestea, am fost martori la violențe electorale, la obstrucțiuni în parlament și la schimbări ministeriale, fapt este, că întotdeauna lupta politică a compatrioților nemaghiari s'a putut urmări firul și al direcțiunii independențe-maghiarisătoare.

Și această direcțiune atât de mult împunernicit, atât de complect s'a manifestat, ca să zicem așa, în crezul maghiar, încât nici închipui nu ne putem un bărbat politic «patriotic», care îndrăznească să se lapede sau să declare contra acestor... prejudiții.

Exemplu din trecut, pentru această dovadă excelentă, a fost — vorba lui *Mocsary*. Nu mai puțin caracteristică este constelațiunea politică actuală, pentru ilustrarea acestui adevăr.

Astăzi însă nu prin exemple reștinse ca manifestățiunii contrare direcției maghiare șoviniste, vom semnala o concentrare a tuturor partidelor politice, și o înțelegere a tuturor la direcția reprezentată de actualul guvern, direcție, care în fond nu se deosebește de a guvernului precedent, după cum s'a arătat în discursul din urmă al fostului ministru, în care dl *Széll* declara, că fără îndurare va prigoni pe compatrioții ideii de stat maghiar.

Moștenitorul politic al lui *Deák*

Ferencz, făcându-se ast-fel matador al «ideii», a avut plăcerea de a se vedea încungiuat de încrederea aproape a tuturor grupărilor politice maghiare.

Astfel, *kossuthiștii-ugroniștii*, după vorbele dl-ului *Bartha Miklos*, rostite chiar în fața M. Sale, aderă la politica guvernului și spriginesc guvernul.

Ziarul baronului *Bánffy*, ziar merit mai mult să provoace împilarea naționalităților într'un mod brutal, se svonește că va dispărea, car gruparea din giurul lui își va face intrarea sub aripile protectoare ale guvernului cu firma: lege, drept și dreptate.

Și eată nuanțele toate ajunse la matca comună, la alma mater a ideii de stat maghiar, eată concentrarea forțelor, în giurul steagului șovinist.

Această concentrare, această întărire, nu poate să scape atențiunii noastre, și nici nu putem ca văzându-o să rămănem cu mâinile în sin. E firesc, că în fața ei trebuie să ne gândim și noi la apărare cu atât mai virtos, cu cât ascuțișul ei în întâiul rînd contra neamului nostru se îndreptează.

Să luăm seama solemnelor declarațiuni ale primului ministru și ale tuturor adicțiilor săi, cari în vremea acesteia de pregătire de alegeri umplu țeara, cu promisiuni de respectarea libertății manifestațiunilor și ideilor cetățenilor. Să ne concentrăm, pentru o luptă de apărare, cu atât mai mult, cu cât noi nu pretindem decât să ni-se garanteze dreptatea în luptă, sub scutul legilor și drepturile ni-le vom recăștiga prin vrednicia noastră.

Lege sancționată. Foaia oficială în numărul din 8 l. c. n. publică articolul de lege XXIV. din 1900, sancționat de Majestatea Sa, despre căsătoria moștenitorului de tron *Francisc Ferdinand* cu contesa Sofia, Maria, Iosefina, Albina *Chotek*, lege, în care se cuprinde declarația arhiducelui moștenitor de tron cu privilegiul căsătoriei sale.

Suspendarea dlui V. Onițiu. În al doilea articol privitor la criza din Brașov, corespondentul „*Gazetei*” scrie:

„Și cu toate acestea ce se întimplă? — În ședința de Vineri 17 Noembrie v. Eforia școlară se ocupă cu cesțiunea abdicării dlui V. Onițiu din postul de director și pornind dela actul său de demisiune înaintat Ven. Consistoriu, nu se mulțămeste a se pronunța asupra primirei sau neprimirei demisiunii, ci, după-cum se împărtășește din isvor demn de credință, decide a propune delegațiunilor școlare, ce se vor conchema încurând, cererea unei *ceretări din partea Ven. Consistor* față cu cele cuprinse în actul de demisiune al directorului și până la pronunțarea sentinței *suspendarea dlui V. Onițiu din postul de director, lipsirea dînsului de beneficiile împreunate cu acest post, precum și numirea unui director intermal.*

„Dl V. Onițiu suspendat din postul de director?... Pentru-ce?”

După-cum se vede, dl Voina și cu

„trocarii” d-sale își face de cap și vrea să provoace asupra-i odiumul tuturor Românilor.

Bánffy captulează! Devenise perhorescată și de tot odioasă chiar și pentru „patrioții” acțiunea ziaristică atât de bătărană a fostului prim-ministru și satrap al țării *Bánffy Dezső*. Ce nu putuse adevă să „isprăvească” în calitate de prim-pandur al țării, față de urgisitele naționalității, — voia de-un timp încoace să facă acum, ca grozav opozițional al guvernului prea de tot „tolerant” *Széll*. Se făcuse însă ridicol până și înaintea partizanilor săi, cari în timpul din urmă au început să-l părăsească, lăsându-l izolat, în ceata *Ovrieașilor* săi.

„*Magyarország*” în numărul din 7 și 8. l. c. n. se ocupă cu chestia baronului pandur și spune, că el a desarmat acum cu deservire, văzând că toată acțiunea lui de până acum s'a dovedit o muncă zadarnică. Toate foile, — zice „*Magyarország*” — pe cari dînsul le susținea cu mari cheltuieli, — le-a părăsit și a sistat răsboirea cătrănită, ce-o purta în contra lui *Széll*.

Noi însă, cunoscându-și firea și năravul, — cu greu am puté să credem, că dl *Bánffy* s'ar puté hotărî la atăta — abnegațiune! Dar, se va vedé. Schimbat, orî neschimbat, pentru noi foarte puțin impoartă personalitatea și acțiunea lui *Bánffy*.

Isprăvuri mețianiste în Ardeal.

I.

Se împlinesc două ani, de-când congresul național-bisericesc prin 64 de glasuri a încredințat scaunul mitropolitan și arhiepiscopesc din Sibiu P. S. Sale *Ioan Mețianu*. Alegerea aceasta a fost un act însemnat nu numai în viața bisericească, ci și în cea politică a poporului nostru ortodox. Pentru-că misiunea mitropoliților noștri este foarte grea și complicată, avînd ei să reprezinte și să apere în afară biserica și constituția ei, ear înlăuntru să conducă afacerile bisericești, școlare și administrative ale credincioșilor deopotrivă.

După chipul și asemănarea lui Șaguna ei au să fie apostoli ai evangheliei creștine, bărbați de stat înțelepți și oameni de înaltă cultură sufletească. La Arad P. S. Sa I. Mețianu ca episcop a avut destulă vreme, ca să convingă pe Români despre calibrul calităților sale morale și intelectuale. În acelaș timp el n'a încetat a ne da dovezi și despre felul său de a gândi politicește.

Ca bărbat politic Mețianu s'a simțit acasă în societatea *Mocsanyi-Babeș-Murășianu*, cari cu oportunistul politic în propăș, se feresc de a începe și a duce la sfîrșit orî-ce acțiune, prin care s'ar face un pas înainte în viața poporului român, temându-se să nu escite prin progresarea noastră atențiunea și mânia adversarilor.

Din tabăra acestora, precum și din clasa tipică a funcționarismului românesc s'au recrutat cele 64 de voturi, cari în contra lui *N. Popea* au ales pe *I. Mețianu* de mitropolit. Pentru unii ca aceștia apoi nu puteau fi hotărîtoare gravaminele Aradnilor, prin cari se dedea pe față sistemul mețianist; pentru aceștia erau bîrfitori și calomniatori cei-ce nu cruțau pe călcătorul de lege.

Acum, după două ani de mitropolie și arhiepiscopie, avem deci cuvîntul să spicuiem nițel între isprăvurile sale. Credem, că aderenții I. P. S. Sale earășî vor tăbări asupra noastră cu vorbe de ocară. Dar inima noastră nu se va înfricoșa, ci mai virtos vom da alarmă, ca să se isgonească și din țara Ardealului sistemul ce atăta resens a produs în diecesa Aradului.

Nu s'a putut plînge până acum I. P. S. Sa, că în arhidicesă ar fi aflat porniri dujmănoase, cum îi place a numi atitudinea celor ce combat din convingere politica sa. În consistor, ca și în sinodul arhidicesan, aproape toți sunt capete plecate, cu devotamentul și umilița corespunzătoare. Dl *Cosma* este destul de îmbumbat, ca să decline dela sine orî-ce bănuială de dujmănie. Chiar și *aderenții sincretiști* ai părintelui *N. Popea* încă l-au întimpinat până acumă în mod prevenitor și cu rară bunăvoință i-au dat tot concursul cerut.

Astfel *nesupărat* și *necontrolat* părintele arhiepiscop s'a îngrijit și de altfel cu ocasiunea alegerilor sinodale, să nu ajungă pe sufletele celor ce l-ar puté necăji, cum a binevoit a dispune la *Sebeșul-săsesc* și în *Treiscaune*, ca în contra a doi candidați independenți și fiți ai respectivelor cercuri electorale, să se forțeze alegerea propriilor săi ca deputați sinodali.

Presa din Ardeal, „*Tribuna*” și „*Gazeta*” sunt destul de angajate de înaltul prelat, ca să nu poată face obiect de critică din faptele sale. Această tăcere suspectă, lipsă de control și de opoziție în afacerile bisericești este chestie de noroc pentru persoana arhiepiscopului Mețianu, dar pentru biserică și legile ei este o nenorocire și primejdie.

D'abia se așezase în scaun, noul mitropolit a și debutat prin scuzele umile ce și-le-a cerut dela ministrul-președinte *Széll*, când acesta îi ceruse samă, pentru-ce și-a notificat alegerea sa de mitropolit și primatului-mitropolit din București. Dieta maghiară a aplaudat, când a auzit, că Mețianu a făgăduit, că va lăsa cu limbă de moarte urmașilor săi, să nu mai întrefină legături cu mitropoliții ortodocși din România. Cinstita noastră presă a îngroșat cu totul nasul, ca să nu mai miroase atmosfera înfiată din giurul arhierului român.

Ca și când nu s'ar fi întemplat nimic, nimenea nu s'a scandalisat în toată Transilvania nici cu ocasiunea bine-cunoscută a rentelor dela Brașov. Se face prima spărătură în autonomia bisericești, se depune milionul românesc în mîna guvernului unguresc, și marele bărbat de stat, *Ioan Mețianu*, interpelat în sinod și în congres, mai are curajul să răspundă, că încă n'are cunoștință esactă despre starea lucrului într'o afacere atît de importantă a unei bisericești și a unor școli din eparchia sa. Intre oameni cu cultură și cu conștiință uragan de vijelie ar fi produs aceste maniere arhiericești; la noi — tăcerea peștelui s'a pogorit peste cei-ce ne grăesc noué cele de pace, ear în inimile lor pline de răutate lucruri viclene născocesc.

Un arhidicesan.

DIN BUCOVINA.

Alegerile de deputați. În fruntea numărului său de voturi, 6 Decembrie n. „Deșteperea” din Cernăuți publică următoarele rezultate:

„Electorii români! Acum li-a rămas dușmanilor noștri cea din urmă sărăcie. Biletul de votare să vă fie în grijă. Cereți-le întârziat de pe la câmpul. Căutați să nu vă înșele cu înscrierea numelui candidatului.

„Nu uitați că Mercuri, în 12 Decembrie st. n. (29 Noembrie st. v.), e alegerea deputatului curiei a cincă.

Incidentul universității din Cernăuți. Dumneacă, în 2 Dec., după săvârșirea sf. liturghii în școala seminarială și după doxologie, o mulțime mare de domni și dame s'au adunat în sala sinodală din ședința arhiepiscopiei, ca să fie de față la ședința festivă, dată spre a serba jubileul de 25 ani al universității din Cernăuți. A fost de față și un număr foarte mare de studenți universitari. Într-o parte peste o sută de studenți români. Sosit ministrul de instrucție Hertel în sală, a fost primit din partea studenților străini cu strigăte de binevenire, ear' îndată după asta ca o furtună au răsunat din gurile studenților români urale și strigate de „să trăiască”. Într-o clipă trebuia să primesea impresia că se află într-o țară românească.

Reactorul universității, prof. Hauke a deschis ședința prin o cuvântare, întonând, că această sărbătoare este o manifestare patriotică și a încheiat cu o mulțime către împăratul, al cărui nume îl poartă universitatea jubilară.

Vorbind după aceasta ministrul Hertel, a spus, între altele, în cuvântarea sa, că universitatea nu poate să se desvolte în spiritul șovinist, că ea trebuie să tindă într'acolo, ca fiecare popor să se desvolte la ea în mod său particular; prin urmare și poporul român are dreptul de a pretinde, ca fiind să fie tratat tot așa ca și ceilalți studenți și să aibă posibilitatea de a se desvolta ne supărați de ceilalți.

Au mai vorbit mulți reprezentanți ai universităților din alte orașe. Pe când unul dintr'înșii, și mai ales șeful de secțiune din Viena Inama de Sternegg, au dovedit că vedea înguste au întonând și susținând că universitatea din Cernăuți ar fi o școală germană.

Din contra însă, reprezentanții din regatul român, dl. Dimitrie Sturdza și dl. profesor Dimitrie Oncul au arătat că vederi largi și sănătoase au Români pretutindeni, căci nu caută, ca alții, să desnaționalizeze fiii altor popoare, ci că Români, respectând totdeauna tendințele și meritele altor națiuni, caută numai să-și conserve caracterul propriu național și că în calea științei și a culturii întinde mână de înfrățire sinceră celorlalte națiuni, spre a construi împreună și frățeste la înaintarea științei.

Cu bucurie constatăm — zice „Deșteperea” — că dl. prof. Oncul a vorbit la a-

ceastă festivitate și românește. Pe când însă cuvântarea d'ale a fost aplaudată cu entuziasm de către studențimea română, studenții străini n'au putut să nu-și arete și la o astfel de sărbătoare josiția lor prin o manifestare antiromânească, reținându-se dela ori-ce aplaus.

Ședința s'a închis la carele 1 1/2 după amiază.

Din incidentul jubileului profesorilor dela universitate Dr. E. Kaluzniacki și Dr. R. Przibram Maj. Sa. Impăratul li a conferit ordinul coroana de fier clasa a treia, ear bibliotecarul universității i-s'a conferit titlul de consilier guvernial.

Dintre Români oare — nici unul să nu se fi găsit vrednic de vr'o distincție cu acest privilegiu?

Din parlamentul englez.

Discuția asupra Burilor. — Declarațiunile lui Chamberlaine.

În ședința dela 7 c. a Camerei Comunelor din Londra a fost o discuție foarte aprinsă asupra Burilor. Intocmai după cum mai zilele trecute Salisbury în Camera Lorzilor, așa și aici Chamberlaine a declarat că s'a sfârșit cu independența Burilor.

Ministrul coloniilor a dezvoltat apoi pe larg planul cum are să organizeze noile colonii, Oranjul și Transvaalul. Ambele state vor căpăta constituție, ear orașele mai mari vor avea autonomie comună. Se înțelege, aceasta după ce Kitchener va reuși să pună capăt luptei de guerrillă a Burilor, despre cari a declarat de altfel că luptă și acum cu multă bravură.

Cât privește ororile săvârșite de soldații englezi, Chamberlaine a zis că nu s'au dovedit aceste acușări. Din contra, s'a dat ordin ca numai unde e extremă necesitate, soldații englezi să aprindă fermele Burilor.

Imediat după ministru a luat cuvântul deputatul Acaly, care a învinuit, provocându-se la fapte, că trupele engleze se poartă cu Burii ca și cu niște sălbatici. Eată de ce s'i luptă desperați, crezând, cu drept cuvânt, că e mai bine să fi Burii mort decât Burii în viață și supuși englez. Dorește de altfel Burilor tot succesul și înflorează cu asprime pe Kitchener.

Adunarea învățătorilor la Bocșa.

Adunarea de toamnă a învățătorilor români gr. or. din despartământul Bocșa, diecesa Caransebeșului, s'a ținut Joi în 16/29 Noembrie a. c. în școala gr. or. din Bocșa-Montană dela 8—12 oare a m., fiind prezenți a treia parte dintre învățători, parochul David Terfaloga din Reșița, parochul din Ghilad Aureliu Drăgan, membrul fondator, avocatul Ion Budișan și protopopul cercului Iuliu Knoty.

Conform programului, dela 8—10 oare au participat cei prezenți la orele de instrucțiune ale învățătorului Ioan Marcu, cari dela 8—9 oare în clasa I. și a II. au fost din cetire și scrierea ear în cl. III—VI: ocupațiunii din Gramatică. Dela 9—10 oare „Geografia” și anume în cl. III. noțiunile: șes, deal, munie și munte; în cl. IV: comitatul Timiș, ear în cl. V—VI: regatul „Grecia”. Lecțiunile s'au încheiat cu o „pricăsna” cântată în chor de către școlari și scoarțe și cu rugăciunea îndatinată.

După demiterea școlarilor, președintele despartământului Ioan Marcu, deschide adunarea prin o cuvântare potrivită potind și rugând pe cei prezenți a lua parte la discuțiunea și critica asupra lecțiilor sale predate și a ocupării tuturor claselor de o dată, care discuțiune o declară de deschisă, după-ce singur mai întâiu a accentuat erorile ce a observat, că s'au străcurat în propunere.

Discuțiunea a fost pe cât de importantă, pe atât și de interesantă și a fost și susținută de sus numiți domni preoți și de învățători: Ștefan Abu, Iosif Velcan și Serafim Jurca, cari toți, pe lângă unele scăreri mai puțin esențiale, au propus și adunarea în unanimitate a declarat toate propunerile deplin succese. Impresiunea cea mai plăcută a făcut rezultatul în scriere și cetire din cl. I. a încep'orilor din luna lui Septembrie, cari fără erori și adevărată desțeritate șeau cuvinte normale de o silabă pe tablițele lor după dictatul celor prezenți cu literile i, c, a, n, m, o, s, l, r, u, t, d, b, p, g și z și tot cu aceste litere scrise și tipărite cetiau corect din Abecedarul de Iosif Moldovan și conșoții din Arad.

Cercularul comitetului central despre activitatea despartământelor pe a. 1901/1 s'a luat la cunoștință.

După acestea propune presidentul și adunarea primește următoarele 6 tесе presentate pentru elaborare pentru proxima adunare pentru anul întreg de gestiune:

1. Ce poate face un învățător, ca raportul dintre școală și casa părintească să devină tot mai mult în armonia recerută.
2. Prin ce se poate tot mai mult desvolta interesul părinților și al poporului pentru școală.
3. Importanța disciplinei în școala populară pentru cultura morală a elevilor.
4. Pria ce poate învățătorul concurge la cercetarea cât mai regulată a școlii de către elevi și eleve.
5. Importanța bibliotecelor școlare și

modalitățile de sporirea cărților din bibliotecă.

6. Prelegeri practice din ori-care ciplină a școlii.

D. Ion Budișan propune tesa: „În mod poate concurge școala, pentru a influența spiritul de economisare la bieți, a cărui crare o premiază cu Un galben după surarea prin comisiunea aleasă deja pentru censurarea celorlalte tесе.

La ordinea zilei urmând reconstituirea biroului pe anul 1900/1, adunarea alege biroul de până aci, ear ca loc pentru școala adunării de primăvară desighează R. Română.

La punctul: Propuneri, d. Ion Budișan luând cuvântul, aduce înainte pericolul ce s'a ivit în comunele aparținătoare preturilor din Bocșa și Reșița prin comitarierea ivită în mod înspăimântător a pădchelui de sânge (păduche lănos, Bludmeri, care induce periculo: amenință moștile meri, precum a nimic floarea vile și pune a se discuta modalitatea de a pune în vedere acest pericol poporului din două cercuri pretoriale.

Asupra acestui obiect s'a discutat toată serioșitatea, și la propunerea domnului paroch Terfaloga și a d-lui protopop Knoty s'a hotărât, ca domniilor preoți și învățători să se adreseze un cercular către partea d-lui protopop tractual ca atare, și către partea d-lui președinte al despartământului Reuniunii învățătorilor, din parte d-lui Budișan ca directorul despartământului instrucțiunii în care să se îndemne preoții învățătorimea și fruntașii poporului ca conștelegere cu antiștile comunele, către protopopul deja a dat ordin, să se timpine acest pericol, ce amenință cu tala secare a unui izvor de venit mare poporului din aceste părți și fără îndemna să lumineze poporul și să-l îndemne earăși fără întârziere să folosească mijlocele pentru apărarea moștilor contra acțiunii insect obaervând cu strictețe scrisesele instrucțiunii date de stațiunea ung. pentru insectologie, ce se află în districtele comunale și cari s'au împărțit tot și cei prezenți recomandând, că la rând se vor ține prelegeri publice spre a scop, să participe poporul și să-l lumineze a pune în aplicare învățăturile cuprinse în instrucțiunea provocată.

După cum suntem informați, cercularul propus s'a și distribuit în ambele cercuri adresa preoțime și învățătorime.

Dorind ca și adunarea proxima să tot atât de folositoare ca și cea președ încheiu cu vorbele: Înainte! Înainte!

Unul din cei de față

Din cercurile tinerimii din Oradea-mare.

În numărul 217 a. c. al președ d-voastră ziar a apărut o „Intimoinare” scrisă în numele tinerimii din Oradea-mare de juristii Ios. Tărău și Aug. Szilagyi.

Din jurnalul unui călător siberian.

(Continuare.)

„Nu trecu mult și el fu liberat cu totul.

Mă plimbam o dată — era vară — prin curte, când văzui pe director intrând în cancelarie și pe urmă ciungul fu chemat acolo. Trecuse abia o jumătate de ceas, când ciungul eși împreună cu directorul. Ciungul era îmbrăcat cu hainele sale, om cu totul slobod, vesel, cu ochii strălucitori și directorul zimbăia.

„Așa dar, — gândiam eu, — au adus pe un om cu atâtă băgare de seamă, în hărțuri și sub pază strânică în închisoare și totuși el e nevinovat!

„Mă intristai și mă apucă dorul. — Ear rămân singur aici.

„De odată el se întoarse, mă zări și mi făcu semn să mă apropii. Eu mă apropiai de dînsul și-nl scosei căciula dinaintea directorului, ear ciungul zise:

„Iacă, măria ta, nu s'ar putea libera și tînărul acesta? Crima săvârșită de dînsul nu e așa de mare.

„Cum te chiami? — mă întrebă directorul.

„Feodor Silin.

„A, Silin! Știu! De, o să meargă.

Crima lui e doar numai prostia. Ar trebui scos afară, bătut bine și lăsat în plata Domnului, ca să nu-și mai vire nasul unde nu-i ferbe oala. Asta ar ajunge Mi-se pare că informații despre dînsul s'au căpătat de mult. Până într'o săptămână va putea fi liberat, cred.

„Ei asta e minunat lucru, — zise ciungul. — Tu tînere, — zise el, luându-mă de o parte, — când vei scăpa de aici, să vii la cărușul din Kildei-w și să întreb acolo de hangiu Ivan Zacharow. Eu voi vorbi cu dînsul despre tine, și nu uita ce ai jurat.

„După asta ne despărțirăm. La o săptămână fui și eu liberat. Părăsii închisoarea și mă dusei acolo unde mă îndreptase ciungul și găsi pe Ivan Zacharow.

„Așa și pe dincolo, — îi tâlmăcii eu — pe mine mă trimete ciungul.”

„Știu, — răspuse el. — Mi-a vorbit de tine. Bine, rămâi de o cam dată ca argat; pe urmă vom vedea ce-va mai fi.

„Unde e acuma ciungul?”

„Nu l'acasă. El e de multe ori la drum după treburi; dar vine curând.

Și așa am trăit ca argat cu numele, pentru că treabă ca lumea, cinstită, n'aveam de făcut.

„Era o familie mică: el singur, hangiu, un fecior mare, un argat și eu ca al

patrulea. Mai erau a-colo câte-va femei; din când în când venia și ciungul. Stăpânii singuri erau oameni aspri, drept credincioși — de cei de teapă veche, urmau cu sfințenie legile lui Dumnezeu; tutunul și rachiul nu le intrau în casă.

Argatul Kusma, care trăia la dînsii, era slab de cap — lătos și negru ca un arap. Cum auzea clopoțelii unei troice, se ascundea în tufe. De ciung se temea ca de moarte. Când îl zărea de departe, se furisa în partea cea mai deasă a pădurii și nu răspundea la nici o chemare a stăpânilor. Dar când ciungul singur se ducea la dînsul și l'șoptea numai o vorbă, el îl urmă ca un câine și făcea tot ce i se porunca.

„Ciungul ce l' dreptul venia foarte rar la noi și eu mine vorbia și mai rar. Ședea cu stăpânii, vorbia cu dînsii și privia de departe la lucrul meu; dacă însă eu mă apropiam vr'o dată de dînsul și căutam să-l vorbesc, el zicea tot d'a-una că n'are vreme.

„Așteaptă, prietene, — zicea el — când m'oiu așeză aici pentru mai multă vreme, apoi vom vorbi. De o cam-dată n'em vreme.”

„Și mie mi apăsă inima o întristare fără margini Stăpânii nu mi dădău prea mult de lucru, mâncare bună mi dădău, nici un cuvânt rău nu mi spuneau și rar mă

dădău de vizitiu călătorilor cari trec pe-acolo. De multe ori mergea hangiu-gur; noaptea de obicei feciorul său era gatul. Eu, fără de treabă, eram și mai rău.

„Așa trecură cam la vre-o cinci săptămâni dela eșirea mea din temniță. O veniam seara dela moară acasă și în casa plină de oameni. Dehămai că tocmai voiam să intru în casă, când pânăl îmi eși înainte — „Nu intra, — el, — așteaptă până te chem eu. Auzi? nu intri încă, ține minte!”

„Ce o fi asta? — gândiam eu, — întorsei și mă dusei ca să mă culc. Somnul nu venia; atunci mi-adusei acasă-mi uitasem toporul lângă fântână și hotărîi să-l aduc ca să nu mi-l ea cineva.

„Mă sculai și, în treacă, aruncă privire pe fereastră în casă; era plin de oameni; la masă ședea asesorul judecesc și avea dinainte o gustare, — răceala, condeiu și hârtie; — se vedea era o cercetare. De o parte pe bancă ciungul. Părul mi se făcu măciucă: el era acolo cu barba și părul sburite, mâinile erau legate dinapoi, ochii ardeau niște cărbuni aprinși... Așa de fioros părea el.

După: Vladimir Korolev

(Va urma).

care, in care se desmințește afirmarea de ori ce temeiu", că serata literară a Noemvrie a. c. a fost aranjată de o comisie română, ci—după cum spun ei—de o comisie desbinată din sloul ei".

Deoarece chestia s'a adus înaintea comitetului mare, deși era în interesul unei întregi să u se știe pretutindeni, că sloul tinerimii s'a încubată cearta — să binevoiați a da loc următoarelor discuții:

Un adevăr trist, că unde sunt mai mulți tineri, într-un loc, între ei numai bucurie nu poate domni. Așa s'au iscat și în sloul tinerimii române acele discuții din loc în loc la începutul anului școlar. Membri ai tinerimii — între cari și domnii întâmpinătorii — au mers în parte, încât majoritatea tinerimii a rămas să lase la o parte pe acel domni, împedecau din considerații personale de a-llege de prezidinte candidatul lor în acțiune. Majoritatea a pornit din conștiință, că decât cu ei, mai bine fără ei.

Astfel majoritatea absolută conștie de a se să a hotărât, ca fără conlucerea tinerimii domni să aranjeze un șir de întâlniri sociale, la cari a participat totă întreaga inteligență din loc, chiar și tinerimii, în numele căreia vor întâmpinătorii, au luat mai mulți înși. De succesul obținut poate fi mândra tinerime.

Mă mir dară, cum vin domnii Tărău și alții să desmințească într-o chestie, care cel mult laudă avea loc!

Cred că întâmpinarea ar fi avut înțelesul "fracțiunea" prin ținuta sa ar fi răsunat în tinerimii, ar fi lucrat în intereselor românești, în detrimentul tinerimii. — Mărturisesc, că dacă domnii nu ar fi aranjată serata, eu numai să fi adus. Așa însă nu înțeleg întâmpinării maliciase. Poate îl vor ține ei.

Ar face însă bine, dacă mi ar răspunde în trebură:

Cu ce drept vorbesc și în numele tinerimii? Cred ei, că dacă majoritatea abso- lută care a aranjată convenițiile sociale, for- marea unui "o fracțiune", ei căți-va înși- șează tinerimea? Ei, cari prin ținuta să răsunat o comasă conlucerea și tinerimii, cred oare că întâmpina- rii rost sunt acțiunile, la cari e chie tinerimea? Căci până acuma altașu' au

De altminteri, precum suntem infor- mați întâmpinarea are să reprezinte numai o subscripție domni, și a fost tri- sursă știrii și învoirea celorlalți tineri.

Oradea-Mare, la 5 Decembrie 1900.
 Pavel Obădean,
 stud. în drept.

ȘOAPTE

Tințole!

At jurat, că fără de mine
 Nu vei mai pute trăi;
 Că-ai s'o duci tot în suspine
 Când de tin' departe-oiu fi.

Și fi credeam, copil sburdatic,
 Că-mi spuneai imi părea sfânt,
 Și în dorul meu năvalnic
 Eu uitam că-s pe pământ...

Asidă — nu mai ști de mine,
 — Fie fi trailui numai flori...
 Dăd zilelor senine
 Le urmează turburi nori...

apesta.

Titu.

Noutăți

Arad, 10 Decembrie n. 1900.

În bilentul căpitanului orașenese Sarlot și Sâmbătă orașul Arad a avut două frumoase sărbători: răsplata dreap- meritului, a muncii oneste și de inten- ționale, cu simpatie și de tot stima- tul al Aradului, dl Sarlot Domkeș, care timp de 2 ani ca oficiar zelos și în serviciul orașului. În ziua primă

a fost sărbătorit de subalternii săi, funcțio- narii poștei, cari l-au aranjată și un con- duct cu torțe, ear Sâmbăta a fost felicitat de fruntașii societății aradane. Anume: de cama- ra comercială și în industrială, prin prezidutul acesteia Kristory J.; de reușirea comer- cianților aradani, prin prezidutul Tedesch; Victor; de corporațiunea industrișilor; de ofi- cianții orașului prin graiul primarului Sabac Gyul.; de corporațiunea pompierilor etc. etc. cum și prin multe felicitări din afară.

Sâmbăta seara societatea aradană a dat un splendid banchet la „Crucea-albă” în onoarea căpitanului iubitor, u de a luat parte multă lume aleasă și s'au rostit nu- meroase toasturi.

Ne asociăm și noi la doririle de bine pentru sănătatea simpaticului căpitan iubi- tor.

Darea de seamă a lui Hieronymi. În sfârșit s'a auzit și glasul Mariei Sale d lui Hieronymi Károly, cel cu oprelțiile mini- steriale.

Eri, 9 l. c. n., sala „Hotelului central” din Arad, încă înainte de orele 11, se um- pluse de „liberării”, patrioți vechi și noi, cum și de mulțime de curioși, ca să auză „căzania politică” a deputatului aradan He- ronymi Károly, fost ministru de interne în cabinetul lui Wekerle.

Mulți, multe gândiau să auză din grai- ul lui, și s'au înșelat; cei mai mulți, cari îl cunoșteau puterinta, au eșit din să și tot cu gândul, că vai de țeara, care ajunge să fie condusă și de așa capacitate, ca acest fost ministru și actual deputat al orașului Arad. La intrarea în sală, Maria Sa a fost întâmpinată de bătrânul Tagányi István, pre- zident al clubului „liberal” din loc, rugân- du-l să-și dea seamă de „misiunea lui po- litică”. A și vorbit d-l deputat o oră și un fert și în tot ce a zis, — nimic nou n'a spus: toate expunerile lui „politice”, un cetitor de ziar mai bine le știa acestea de la sine. Vorbirea lui abia ici-colea a fost întreruptă de câte-un „éjen” slab și rățâcit prin buzele cător-va mameluci, și impresia, peste tot, a fost cât se poate de slabă. La sfârșit tot dl Tagányi i'a adresat câte-va cuvinte de preamare, rugându-l — în nu- mele alegătorilor aradani, — să primească și pe viitor deputația Aradului. Și cu asta „misiunea” s'a încheiat.

După ameză dl Tagányi a dat un prânz în onoarea deputatului, ear seara l' s'a aranjată un „magnum ádomás” la „Ho- tel central”, la care a luat parte multă lume maghiară și jdană. Dintre Rămâni aradani banchetul patriotic a fost distinct numai prin prezența părintelui arhimandrit Augustin Humsa, care nu lipsește nici odată și de niciari, unde vorba e de a se pocloni celor puternici.

În acest chip sărbătorit, deputatul He- ronymi, după-ce azi, 10 Decembrie, face mai multe vizite prin oraș — după ameză se reîntoarce la Buapesta, „semele biruin- ței purtând”.

Congregația comitatului Bihor. Adu- narea generală de iarnă a reprezentanței comitatului Bihor se va ține Mercuri, în 19 Decembrie st. n., sub prezidenția șpanului Dr. Beöthy Lázó. Se vor dezbate în adu- nare mai multe obiecte de interes și pentru poporațiunea română a comitatului.

Infrațiuni bulgărești. Din Sofia, ca- pitala Bulgariei, se anunță nouă năzdrăv- niți bulgărești. Se spune, că înainte de asta cu două luni, guvernul bulgar își angajase corăbiile pentru transportarea de cereale, că- ror n'a vrut să le plătească competența de transport. Corăbiile la rindul lor n'au vrut nici ele să estadeze cerealele înainte de a primi competența. În urma acesteia guver- nul bulgăresc a trimis de curând asupra corăbiilor miliție, care a rupt în bucăți și a dripit în picioare steagurile austro-ungar, grecesc și turcesc, ear pe un căpitan un- gar la rănit grav. Consulii respectivelor state au cerut acum explicații și satisfac- ție dela guvernul Bulgariei.

Oraș. Sâmbătă aproape zua întreagă și până noaptea târziu o străjnică vijlie a băntuit atât în Arad și în comitat, cât și în alte părți ale țării. În multe locuri orașul a scos ferestri și uși din țigăni, a des- coperit și a demolat mai multe case și clădiri.

Tenorul român Vasiliu, cunoscut în lumea noastră muzicală, care la concursul interna- țional din Catania (în Italia) a fost primat, după ce opt ani a pete-cut prin străi- nătate cu succes strălucit și încunjurat de multă glorie, sosește zilele acestea la Cer-

văuși, — spune „Deșteptarea” unde va da un concert.

„Magyar ember” executat în Germania. Din Berlin se anunță, că un anume Göczy József din Ungaria, care și aici comiera- mulțime de hoști și care în timpul din urmă se căpătuse în Germania, a fost condam- nat la moarte de justiția germană și în 7 l. c. n. a fost decapitat în orașul Bönnessen. Crima, ce împreună cu soția sa o săvârșis- acolo, fusese grezavă: ucisese o întreagă familie, ca zăvarele le astrucase în pivniță și j-fuise toată averea casei ucigilor. Voind să fugă apoi în America, a fost prins și exe- cutat departe de patria sa. Foile maghiare înregistrează știrea cu multă măhăire, ceea ce ușor se explică.

„Ca la noi la nimeni!”

Sub acest titlu „Telegraful Român” (de la 8 Dec.) se plânge că:

„E din seamă afară prea pătimă și prea violent tonul ce-l poartă două din zia- rele noastre, contra persoanei dlui Ioan ca- valer de Pușcariu, jude la curia regi în re- trageră.

„Noi nu putem ști, ce anumite motive vor fi având oamenii, ca să pună la o parte oț-ce consideră și să arunce cu noroiu în un bărbat atât de meritat pe toate terenele vieții publice, pentru-ca să i pornit o ac- țione atât de strășnică de exterminare numai pe motivul că el ar fi autorul cărții „Din Imitațiunile lui Ioan dela Buceci”, — nu ne vine a crede”.

Cele două ziare suntem noi și „Tri- buna” de la Sibiu.

Ear din șirele de mai sus ale ziarului metropolitan ar rezulta că a critica, foarte obiectiv, un volum de poezii, însemnează că arunci cu noroiu în autor. Ear despre campania îndreptată împotriva unei cărți imorale zice că este „acțiune de extermi- nare” contra unui meritos bărbat al na- ționului.

Cel mai interesant lucru este însă unde „Telegraful” scrie:

„Cartea din vorbă nu o cunoaștem și nici nu ne identificăm cu ea”.

Dar atunci de ce vă războiți?

Să declare dl. Ioan cavaler de Pușcariu că nu el este Ioan dela Buceci și Prea Cuviosul arhimandrit Ilarion că nu este frate cu autorul „imitațiunilor” pornografice, și discuția se încheie.

Aceasta nu voi pute s'o facă nici unul nici altul. Rămâne deci o rușine, și noi vom protesta încontinuu, că autorul unei asemenea cărți se ocupe loc în Academia Română.

BIBLIOGRAFIE

George I. Lahovari: Societatea Geo- grafică Română, Buletin, Număr Jubilar. București 1900.

Avem în fața noastră un volum de o admirabilă înfățișare, împodobit cu excelente tablouri, ch purite membrilor frunții ai zisei societăți, începând cu M. S Regele Carol I. Despre însemnătatea și valoarea acestei publicațiuni lăsam să vorbească prefața și scrisă de dl Secretar general al societății geografice, dl G. I. Lahovari:

„Cu prilegiul împlinirii a 25 de ani dela înființarea Societății Geografice Ro- mâne, s'a hotărât a se scoate un număr ju- bilar al Buletinului.

„În paginile ce urmează s'a făcut bi- lanțul activității Societății Geografice în acest sfert de veac și aceasta va servi ca punct de reper pentru urmașii noștri.

Societatea Geografică Română înfiin- țată din inițiativa Domnitorului nostru la 1875, reînviață după 4 ani de adormire de Regele României, în anul 1882, n'a încetat un moment de a se bucura de înalta Pro- tecție a Fundatorului ei, cea ce explică și faptul rar în țeara noastră, a unei Societăți științifice care s'a putut menține și a putut prospera într'un șir îndelungat de ani, cu toate greutatele de tot felul ce a întâmpinat mai ales la început. Atăzi, viitorul Societății noastre se poate considera ca asigurat. Pu- blicațiunile ei periodice, tipărirea celor 32

dictionare pe județe și acum pe urmă a Marelui Dicționar geografic al României, conferințele ce se țin regulat pe tot anul, comunicările și schimburile ce întreținem cu mai toate societățile geografice străine, precum și participarea noastră la diferitele congrese internaționale, sunt atâtea semne că Societatea Geografică Română trăiește și va trăi. Ea și-a făcut un loc însemnat între celelalte societăți geografice din stră- nătate.

„În timpul din urmă și la noi s'a re- cunoscut importanța studiilor geografice, și am văzut cu bucurie că programele liceelor au întins acest studiu și în clasa a V a, ear în bugetul pe anul curent s'a înscris o catedră de geografie pe lângă facultatea de litere din București.

„Nu putem mai bine încheia aceste rin- duri decât reproducând aici cuvintele rostite de M. J. Regele Sa Regele în ziua de 15 Iu- nie 1875, cu ocazia fundării „Societății Geografice Române”:

„Fie ca juna noastră Societatea Geo- grafică să se asocieze într'un mod „demn celorlalte societăți instituite în „mai toate țările, și din parte-Mi nu „Mă îndoiesc, că, sprijinită prin băr- bații noștri de știință, ea și-va înde- plini misiunea ei, și, prin hărți și „opuri geografice îngrijite, va scoate „țeara din regiunea necunoscutului”.

Felurime.

Plante amatoare de muzică. Sunt intere- sante cele mai multe din bazaconile ameri- cane. Eată aci încă una: Un profesor ame- rican, I. Teitgen se zice, că a făcut o sen- sațională descoperire, și anume, că și plan- tele sunt amatoare de muzică. Profesorul Teitgen spune, că a făcut încercări cu o plantă, pe care o avea un amic al său în casă, și care s'a arătat foarte amatoare de muzică. Când se cântă cu vioara în apro- pierea ei, planta își desfăce frunzele, ear când în apropierea ei cântă cineva, care nu e prea virtuos în muzică, la cea mai mică distanță ea își lasă frunzele în jos. În legătură cu aceasta profesorul american a mai constatat, că muzica este favorabilă și creșterii și sporirii plantelor. O sală de concerte zice, ar fi locul cel mai potrivit pentru cultivarea plantelor. Profesorul Teit- gen a mai făcut experiență cu planta, care cu frunzele ei prinde insectele. El a pus o insectă pe frunză și aceasta cât ce a sim- țit-o s'a strâns, ear după-ce a început să-i cânte cu pianul frunzele s'au desfăcut și insectă a scăpat. Planta nu și-a contras frunzele cât timp a cântat la pian.

Ultime știri.

Haaga, 8 Dec. Krüger a fost pri- mit de regina Wilhelmina. În tot parcur- sul dela otel și până la palatul regal, mulțimea imensă a făcut lui Krüger cele mai entusiaste manifestațiuni. Nu sunt însă speranțe ca guvernul olandes să intervină pentru a mijloci o pace între Buri și Englez. Bătrânul presi- dent și-a pus toată speranța în țarul, pe care-l va vizita îndată ce se va în- sănătoșa.

Sofia, 8 Dec. După știrile din urmă, Radoslavov, prezidutul Sobranici a renunțat dela mandatul ce i-a dat prințul de a forma un cabinet. Însărcinarea aceasta ar fi luat o asupră Grecov.

Paris, 8 Dec. Senatul, după-ce a vorbit Merleier, a primit unanim proiectul de lege prin care se sporește flota franceză încă cu 20 vase de războiu.

S'a notificat guvernului că Englitera și Portugalia au încheiat alianță, ceea ce se consideră ca o nouă zădă în lanțul ce Englitera încearcă a trage în jurul Fran- ței. Tocmai de aceea faptul acesta face aici mare senzație.

Editor. Aurel Popovici Barcianu.
 Red: respuns: Ioan Russu Șirianu.

Ioan Maniuțiu

pălărier

in Arad strada Deak-Ferencz nr. 39
* in casele lui Iorgovici *

Are onoare a aduce la cunoștința P. T. public, că s'a stabilit in Arad, unde 'și-a deschis atelierul seu de

confecțiune a tot felul de pălării.

După cunoștințele câștigate in Budapesta confecționez pălării de tot felul după cele mai noue mode.

Primește tot felul de pălării pentru domni, dame și copii pentru a le repara, văpsi, sau transforma după cele mai moderne forme, de-asemeni primește cilindră (jobene), pentru a le călca cu ferul.

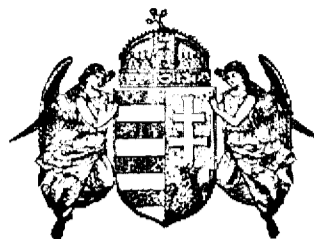
Comandele din provincă se execută prompt. Se capătă in atelierul meu tot felul de pălării gata, se fac și cilindre la comandă precum și ori-ce **pălării**; prumpt și cu cele mai moderate prețuri.

Rugând On. public de binevoitorul seu sprigin semnez cu distincă stimă

531 2-5

Ioan Maniuțiu
pălărier.

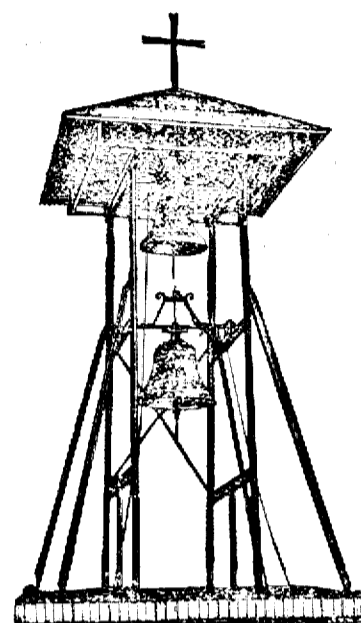
Premiat cu medaliă cea mare mi' enară la expoziția din Budapesta in 1896

Turnătoria de clopote și de metal
a lui

Antoniu Novotny

in Timișoara-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor noue precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe sure facearea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adjuștări de fer bătut, construite spre a le întorcea cu ușurință in ori ce parte. indata ce clopotele sunt băute de o lătare prin care ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intens, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un clopot patentat cu 300 kg. este egal in tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu. Mi deosebe se recomandă spre facearea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjuștarea clopotelor vechi cu adjuștări de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. Clopote in greutate de 300 kg. și mai jos se află totdeauna gata in magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere grătuit și franco.

505 11-

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“
următoarele opuri:

	coroana	fleri
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, invetător; aprobat de Ven. Consistor ilustrată cu charți geografice	—	—70
2.) „Amicul Poporului“ — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic in cause administrative. Prețul	—	1.—
3.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean, —	—	2.—
4.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu, —	—	—80
5.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu, —	—	2.—
6.) „Principiile politicele“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu —	—	4.—
7.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor in Brașov. —	—	2,50
8.) „Răsboiul pentru neatarnare“ și „Povestea unei coroane de oțel“ ambele de George Coșbuc. Prețul Răsboiului	—	1,20
Prețul „Coroanei“	—	1,60
9.) „Din vremuri apuse“ — de Iudita Secuș nasc. Truția —	—	1.—
10.) „Vieritul“ — de Petru Vancu, —	—	1.—
11.) „Teoria Dramel“ — de Dr. Iosif Blaga. —	—	3,60
12.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu. —	—	1,60
13.) „Cuventări bisericești“ — traduse de Ioan Genț. —	—	5.—
14.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Scoopul, —	—	1,50
15.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz —	—	1,20
16.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom“ (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Stefu invetător in Arad. Această liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspunză corul in Dumineci și sərbători. Pe lângă acestea mai conține irmoase, pricesne și un adaus de cântece populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2-3 voci. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 3 coroane.	—	—

La comande să se mai adauge de fie-care op 10 fleri spese postale.